II 353014

DAN CRĂCIUN

LOGICĂ

EDITURA ASE

135301 d1

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE BUCUREŞTI
DEPARTAMENTUL PENTRU PREGĂTIREA PERSONALULUI DIDACTIC

Conf. univ. dr. Dan Crăciun

LOGICĂ

224927
UNIVERSITATEA
BIBLIOTECA 1

C-224927V

Editura ASE
Bucureşti
2002

CUPRINS

1. ADEVĂR ŞI VALIDITATE 9
1.1 Inferenţă şi raţionament 9
1.2 Inducţie şi deducţie 14
1.3 Adevăr şi validitate 16
1.3.1 Perspective filosofice asupra adevărului *16*
1.3.2 Adevărul ca valoare logică a propoziţiilor *22*
1.3.3 Validitatea ca proprietate logică a inferenţelor *25*
1.4 Principiile logice 28
1.4.1 Principiul identităţii *29*
1.4.2 Principiul non-contradicţiei *30*
1.4.3 Principiul terţului exclus *32*
1.4.4 Principiul raţiunii suficiente *34*
Exerciţii 36

2. LOGICA TERMENILOR 40
2.1 Propoziţii şi enunţuri 40
2.2 Termeni şi noţiuni 42
2.3 Conţinutul şi sfera noţiunilor 44
2.4 Tipuri de noţiuni 45
2.5 Raporturi extensionale între noţiuni 48
2.6 Definiţia 49
2.6.1 Structura definiţiei *49*
2.6.2 Regulile definiţiei *50*
2.6.3 Tipuri de definiţii *53*
2.7 Clasificarea 56
2.8 Diviziunea 58
2.9 Structura şi clasificarea propoziţiilor categorice de predicaţie 59
2.10 'Opoziţia' propoziţiilor categorice 62
2.11 Distribuţia termenilor în propoziţiile categorice 64

2.12 Inferențe imediate cu propoziții categorice 66
2.12.1 Conversiunea 66
2.12.2 Obversiunea 68
2.12.3 Aplicații ale conversiunii și obversiunii 69
2.13 Structura silogismului categoric 70
2.14 Figuri și moduri silogistice 72
2.15 Legile generale ale silogismului 73
2.15.1 Legi referitoare la distribuirea termenilor 73
2.15.2 Legi referitoare la calitatea premiselor și a concluziei 76
2.15.3 Legi referitoare la cantitatea premiselor și a concluziei 77
2.16 Reducerea figurilor 'imperfecte' 80
2.16.1 Reducerea directă 80
2.16.2 Reducerea indirectă 82
2.17 Demonstrația modernă a modurilor silogistice valide 84
2.17.1 Modurile valide în figura I 85
2.17.2 Moduri valide în figura a II-a 87
2.17.3 Moduri silogistice valide în figura a III-a 88
2.17.4 Moduri silogistice valide în figura a IV-a 90
2.18 Forme eliptice și compuse de raționament silogistic 92
2.18.1 Entimema 92
2.18.2 Polisilogismul și soritul 93
2.18.3 Epicherema 94
Exerciții 95

3. LOGICA PROPOZIȚIILOR 106
3.1 Tipuri de propoziții 106
3.2 Propoziții simple și propoziții compuse 108
3.3 'Vocabularul' logicii propozițiilor compuse 110
3.4 Negația 112
3.5 Propoziții compuse conjunctive 113
3.6 Propoziții compuse disjunctive 115
3.7 Funcții de adevăr 116
3.8 Propoziții compuse condiționale 117

3.9 Propoziții compuse bicondiționale 120
3.10 Alte tipuri de propoziții compuse 121
3.11 Relații de echivalență între operatorii propoziționali 123
3.12 Calculul funcțiilor de adevăr prin metoda matricială 126
3.13 Formule tautologice, inconsistente și contingente 128
3.14 Reducerea progresivă a variabilelor 131
3.15 Alte echivalențe logice în calculul propozițional 134
3.16 Relații logice între expresii propoziționale 136
3.17 Testarea matricială a validității raționamentelor 137
3.18 Scheme elementare de deducție 139
3.19 Testarea validității raționamentelor cu ajutorul schemelor elementare de deducție 143
Exerciții 149

4. LOGICA INFERENȚELOR PROBABILE 154
4.1 Specificul inferențelor inductive 156
4.2 Inducția completă 157
4.3 Inducția incompletă (amplificatoare) 159
4.4 Inducția enumerativă 160
4.5 Metode de cercetare inductivă 162
4.5.1 Metoda concordanței 165
4.5.2 Metoda diferenței 168
4.5.3 Metoda variațiilor concomitente 169
4.5.4 Metoda resturilor 170
4.5.5 Inducție, observație și experiment 172
4.5.6 Trăsături comune metodelor inductive 174
4.5.7 Alte reguli și criterii de validitate ale inducției sistematice 175
4.6 Raționamente statistice și inferențe inductive 177
4.7 Analogia 182
4.8 Verificarea ipotezelor 187
4.8.1 Două sensuri ale termenului 'ipoteză' 187
4.8.2 Condițiile ipotezei raționale 187
4.8.3 Testarea ipotezelor 190
4.8.4 Criterii de evaluare a ipotezelor 193

5. ERORI LOGICE 196
5.1 Sofisme și paralogisme 196
5.2 Erori formale 199
5.2.1 Erori în silogismul ipotetic *200*
5.2.2 Erori în silogismul disjunctiv *201*
5.2.3 Sofisme dilematice *202*
5.2.4 Erori în pătratul logic *206*
5.2.5 Erori în inferențele imediate cu propoziții categorice *207*
5.2.6 Erori în silogismul categoric *208*
5.3 Erori de interpretare 210
5.4 Erori de relevanță 212
5.4.1 Petitio principii *213*
5.4.2 Ignoratio elenchi *214*
5.4.3 Întrebarea complexă *218*
5.4.4 Argumentum ad consequentiam *219*
5.5 Paradoxe sau antinomii 219

SOLUȚIILE EXERCIȚIILOR 223

NOTE BIBLIOGRAFICE 249

BIBLIOGRAFIE 252